

ων σχίζουσαι τὴν θάλασσαν, ἀρίνουσι κατόπιν των, καθὼς οἱ δελφίνες, φωτεινοτάτην αὐλακα ὡς τῶν κομπῶν τὴν οὐρὰν, ἡ ὁποία μόλις μετὰ ἱσάνην ἔσαν ἀφανίζεται. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἡπειρον μεταφερόμενον τοῦ ὠκεανοῦ τὸ ὕδωρ ἐξακολουθεῖ μέχρι τινὸς νά φωτοβολῇ, ἂν καὶ τὸ μικροσκοπῶν δὲν ἀνευρίσκη ἐν τούτῳ αὐτοῦ τὸ ἐλάχιστον ζῶον (1). Πολλαχοῦ ἡ τηλαυγὴς αὕτη φρυκτωρία μεταβάλλεται θαυμασιῶς εἰς διάφορα σχήματα· διότι ποτὲ μὲν φαίνονται ὀλοαμπεῖς πυραμίδες εἰς τὸν ἀέρα, ποτὲ δὲ σπειροειδεῖς ἑλικες· ἄλλοτε δὲ ποικιλόχροοι φλόγες, ἔθελον κἀκεῖθεν ὑπεράνω τοῦ ὁρίζοντος πετόμεναι (2). Συχνάκις δὲ καὶ τῶν Γουϊναιῶν αἰθυγατέρες κολυμβῶσαι ὡς Νηρηίδες εἰς τοὺς αἰγιαλοὺς τῆς Λιβύης, ἐξέρχονται μετ' ὀλίγον ὀλόφωτοι, καθὼς καὶ οἱ παρ' αὐτῶν ἀγρευθέντες ἰχθύες καὶ κόγχοι.

Ἄλλ' οἱ αὐτόματοι εἴτοι λαμπτήρες, μὲ τοὺς ὁποίους ἡ φύσις ἠδὲ ὀκνησε νὰ φαῖ δρῶν τὴν ἀσέληνον νύκτα, ἀνάπτονται τακτικῶς καθ' ἑσπέραν καὶ ἐπὶ τῆς γῆς εἰς τὰ ἄλση καὶ τὰς πεδιάδας· ἔθελον ἀκτινοβολοῦσι μὲν μακρόθεν τὰ ὑψηλότατα δένδρα (3) καθὼς καὶ τὰ χαμαιζήλα φυτὰ, νερὴ δὲ φωτὸς κινεῖνται καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν αἰωνίων σπιθαδῶν τῆς χιόνης τῶν Ἀλπεων. Αἱ πολυπληθεῖς ὁμῶς λαμπυρίδες δὲν προωρίσθησαν μόνον διὰ τὴν γενικὴν ταύτην καὶ χαρμόσυνον φωτοχυσίαν τῆς φύσεως. Ἐπειδὴ χρησιμεύουσιν ὡς λύχνοι καὶ εἰς τὰς ἰδιωτικὰς τῶν ἀνθρώπων χρεῖας. Οἱ Ἰνδοὶ δὲν μεταχειρίζονται ἄλλους φανούς· ἀλλὰ προσκαλλῶντες μίαν, ἢ δύο εἰς τὴν κεφαλὴν, ἡ τὸ στήθος φωταγωγοῦνται ἀποχρώντως εἰς τὸν δρόμον των· αὐταὶ δὲ πολλάκις ἀρκοῦσι νὰ φωτίσῃ καὶ ὀλόκληρον ὁμαίαν, ἢ ἐργοστάσιον. Ὅθεν διὰ τοῦ φωτός των καὶ ἡ Κ. Μεριὰν ἐξωγράφει τὰς ψυχὰς (πεταλούδας) τῆς Σουρινάμης εἰς τὸ ἀξιολογὸν τῆς σύγγραφμα.

Τοιαύτη δαδουχία δὲν ἐξήκει ἴσως εἰς τοὺς ὑπερβόρειους τόπους, ὅπου ἡ νύξ παρατείνεται εἰς τρεῖς καὶ ἑξ μῆνας. Διὰ τοῦτο ἡ σοφία τοῦ Δημιουργοῦ ποικίλλουσα καὶ τὴν οὐσίαν τοῦ φωτός, καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ πάντα, κατὰ τοὺς τόπους καὶ τὰς περιστάσεις, ἔχυσεν αὐτόθι δαψιλέστατα τὸ ηλεκτρικὸν ῥευστόν, τὸ ὁποῖον ποτὲ μὲν ὡς ἡδὺ λυκαυγὲς, ποτὲ δὲ εἰς φάρους τηλαυγεῖς, ἢ ἐπιμήκεις διαφόρων χρωμάτων ταινίας διαιρούμενον, φωτίζει ἀρκούντως τοὺς κατοίκους τῶν πόλων, ὥστε νὰ ἐνσυχολῶνται ἀδιακόπως εἰς τὰ συνήθη ἔργα· σπινθηροβολεῖ δὲ ἐνίοτε καὶ ἀπ' αὐτῆς των τὴν κόμην, ὅταν τὴν κτενίζωσιν.

Ὑψιστε Οἰέ! ὅλη ἡ φύσις παριστάνει τὰ θαύματα τῆς Προνοίας Σου· μόνος δὲ ὁ ἀνθρώπος ἐνίοτε εἰς αὐτὰ τυρλόττει! αὐτὸς ἐμελλε νὰ βεθλωσῇ καὶ τὸ πῦρ, τὸ ὁποῖον ἐξῆλθεν ἄγνον ἀπὸ τὰς παντεχνήμονας χεῖράς Σου· διότι μ' αὐτὸ ἐκπηδᾷ σήμερον ὁ θάνατος ἀπὸ

τὸ ὄπλον τοῦ ληστοῦ καὶ τοῦ δολοφόνου· ὁ δὲ δίκαιος Ἀβελ πίπτει ὁσημέραι πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ καταράτου Καῖν.

Ἀλλὰ τὸ πῦρ καίει ἤδη λαθραῖον καὶ εἰς τὸ κέντρον τῆς γῆς, εὐρίσκεται δὲ ὁμοίως καὶ εἰς πάντα ἐν γένει τὰ σώματα ὅθεν ἐκπηδᾷ ἀμέτρητος ἀπὸ τὸν χάλυκα ὑπὸ σκληροῦ σιδήρου πληττόμενον, ἀναλάμπει ἐκ τῶν ξύλων, ὅταν σφοδρῶς προστριβῶνται πρὸς ἀλληλα, ἐξάπτεται ἀπὸ τοὺς καλάμους, ἢ τοὺς κλάδους τῶν δένδρων, ὅταν συγκρούωνται βιζίως ἀπὸ τὸν ἀνεμῶν, ἀναφαίνεται αἰωνηδῶς εἰς τοὺς σωρούς τῶν χόρτων καὶ ὅταν τύχωσιν ὑγρὰ, γεννᾶται δὲ παραδόξως καὶ εἰς αὐτὸ τῶν μεθύτων ἀνθρώπων τὸ σῶμα, ὅταν μάλιστα τύχωσιν εὐτρεφεῖς καὶ οὕτω καταναλίσκονται οἱ δυστυχεῖς οἰκοὶν κυανᾶς φλόγας καὶ ὑπερβολικὴν δυσωδίαν ἐκπέμποντες.

Ἄν καὶ ἀνέκαθεν οἱ ἀνθρώποι περιεκυκλοῦντο καταχόμενοι ἀπὸ τὸ πῦρ, δὲν ἐδύναντο ὁμῶς νὰ τὸ συλᾶσιν, διὰ νὰ τὸ μεταχειρισθῶσιν ὠφελίμως· ὥστε δὲν διέφερον πολὺ τοῦ Ταντάλου, ὁ ὁποῖος πλησίον τοῦ ὕδατος ἰστάμενος ἀπέθνησκεν ὑπὸ δίψης. Τὸ πῦρ τοὺς διέφευγεν, ὡς Πρωτεὺς διαφόρους μορφὰς ὑποδύμενος. Ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ἀμοιβαίως τὸ ἀπέφευγον ἀπὸ φόβου, καθὼς τινες λαοὶ τῆς Γροελλανδίας. (1) Ὡς ἄγριον δὲ θηρίον ὁμοίως τὸ ἐλεύρου καὶ οἱ κάτοικοι τῶν Μαριανῶν νήσων, ὅτε ἀπέειν αὐτόθι ὁ Μαγγελάνος, καὶ ἐμακρύνοντο ἀπ' αὐτὸ βλέποντες ὅτι κατατρῶγει μάλιστα τὰ ξύλα. Ὅσοι ὁμῶς ἀπειρεράθησαν ἐκ πολυπραγμοσύνης νὰ τὸ ψηλαφήσωσι, δὲν ἐβράδυναν νὰ πληροφρηθῶσιν ὅτι κατατρῶγει ὁμοίως καὶ τὸν ἀνθρώπον. Τὸ ῥευστόν πῦρ, τὸ ὁποῖον κατὰ τὸν Ζ'. αἰῶνα ἀνεκάλυψε μὲν ὁ ἐκ τῆς ἐν Συρίᾳ Ἑλιουπόλεως μηχανικός Καλλίνικος, μετεχειρίσθησαν δὲ τόσον ἐδοκίμως οἱ Σαρακηνοὶ κατὰ τῶν Σταυροφορίων, διότι ἔκαιεν ἐπὶ τοῦ ὕδατος, ὡς ἡ νάρθα εἰς διαφόρους λίμνας τῆς Περσίας, δὲν προξενεσε πλειοτέραν ἐκστασιν.

Πῶς δ' ἄραγε ἔγειναν κύριοι τοῦ πυρός οἱ ἄνθρωποι κατ' ἀρχάς; Μήπως τὸ σῶμα ἀπὸ αὐτόματόν τινα πυρκαϊάν, ὁποίας εἶπομεν ἤδη, λαβόντες δ' ἐπειτα δαδὸν ὑποπόφοντα, τὸ διτήρησαν ὑποκάτω τῆς σποδοῦ, ἀπ' οὗ εἶδον ὅτι μετὰ πολλὰς ἡμέρας τοῦ συμβεβηκότος ἀνέλαμπον αὐτόθεν σπινθήρες; Ἡ προστριβόντες ξύλα παρητήρησαν ἐκθαμβοὶ καπνὸν ἀποθρόσκοντά, καὶ φλόγας ἀναδιδόμενας; Εἰς τὴν πρώτην τῶν περιστάσεων τούτων ἀπέδιδον τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ πυρός οἱ Φοίνικες καὶ οἱ Αἰγύπτιοι, καθὼς καὶ ὁ Βιτρούβιος (2)· τὴν δευτέραν δὲ παρεδέχοντο οἱ Κινεῖς, τιμῶντες ὡς ἐφευρέτην τὸν ἀντοκρατόρα των Σουτγίνισχην, καθὼς τὸν Προμηθεῖα οἱ Ἕλληνες. Ἀλλὰ πρὸ πάντων οἱ κεραυνοὶ κατεβίβασαν τὸ πῦρ ἀπὸ τὸν αἰθέρα καὶ ἤναψαν πολλάκις μεγάλας πυρκαϊάς. (3)

(2) Bory de Saint Vincent. Diction class. d' hist. nat.

(3) Bernardin de Saint Pierre. Études de la nature. Person. Voyage aux terres australes. Cook. voyage autour du monde.

(4) Cuvier.

(1). Captain Atkins. History of Pennsylvania.

(2) De architecturâ.

(3) Πάρτες οἱ σύγχρονοι ἡμῶν ὁμολογεῖς ἐνθυμούνται ὅτι κεραυρὸς ἀπετέφρωσε πρὸ 35 περίπου ἔτων καὶ τοῦ Φαλάριδος τῆς ἡπείρου τὰ ἐν τῇ ἰδίᾳ αἰτοῦ πατρίδι (Τεπελένι) ἀνάκτορα.